

ชื่อวิทยานิพนธ์	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แม่น้ำ : กรณีศึกษา แม่น้ำท่าจีน ในเขตอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
ผู้วิจัย	นางสาววรัตน์ ญาณทัศนกิจ ปีการศึกษา 2545
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
ผู้ควบคุม	1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ หลาบมาลา 2. รองศาสตราจารย์ทวีบุรณ์ หอมเย็น 3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพบุลย์ วงษ์ทองดี

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แม่น้ำ : กรณีศึกษาแม่น้ำท่าจีน ในเขตอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีน ในเขตอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนในเขต อำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม และศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีน ในเขตอำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ตำบลที่ติดกับแม่น้ำท่าจีน ในเขตอำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จำนวน 11,430 ครอบครัว กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 114 คนคิดเป็นร้อยละ 1.26 ของประชากร เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีน ในระดับต่ำ ในเรื่องการทิ้งเศษอาหารที่ย่อยสลายเองได้ ลงแม่น้ำมีประโยชน์ไม่ก่อให้เกิดน้ำเน่าเสีย (ร้อยละ 49.12) ประชาชนที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำเท่านั้นที่ควรมีส่วนร่วมในโครงการอนุรักษ์แม่น้ำ (ร้อยละ 48.25) ระดับสูง ในเรื่องการรณรงค์ให้ช่วยกันฟื้นฟูอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีน เป็นเรื่องที่สามารถเป็นไปได้ (ร้อยละ 91.23) การเกิดมลพิษในแม่น้ำจะทำให้เกิดผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของประชาชนโดยตรง (ร้อยละ 87.72) ปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าจูงใจในระดับ มากที่สุดในเรื่องเห็นว่าแม่น้ำที่ใสสะอาดส่งเสริมสุขภาพอนามัยของผู้อาศัยอยู่บริเวณริมสองฝั่ง แม่น้ำ (ค่าเฉลี่ย 4.44) แม่น้ำท่าจีนเป็นแม่น้ำสายหลักที่สำคัญของประเทศสมควรได้รับการ อนุรักษ์ดูแลรักษาอย่างดี (ค่าเฉลี่ย 4.39) มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนในระดับ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.09) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมตามลำดับในด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์ (ค่าเฉลี่ย 3.29) รองลงมาในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหรือดำเนินงาน (ค่าเฉลี่ย 3.22) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (ค่าเฉลี่ย 3.01) และในด้านการมี

ส่วนร่วมในการ ตัดสินใจปรึกษาหารือ (ค่าเฉลี่ย 2.86) ส่วนใหญ่ต้องการจะเห็นแม่น้ำท่าจีน มีสัตว์น้ำอุดมสมบูรณ์ รองลงมาต้องการเห็นว่าเป็นแหล่งพักผ่อนท่องเที่ยว และสร้างเศรษฐกิจชุมชน เห็นว่าประชาชนไม่เข้าใจความสำคัญของการร่วมกันอนุรักษ์แม่น้ำ รองลงมาเห็นว่าผู้ประกอบการไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบและเสนอว่า ประชาชนสองฝั่งแม่น้ำ ควรจะมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของแม่น้ำ รองลงมาเสนอว่าควรมีการรณรงค์ เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์แม่น้ำแก่ประชาชนมากขึ้น

ผลการทดสอบสมมติฐานมีดังนี้ เพศของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีน อายุของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีน ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปรึกษาหารือ และในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหรือดำเนินงาน โดยเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวก ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนในเชิงลบ นั่นคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงสนใจที่จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนน้อย อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงมีหน้าที่การงานภารกิจมากและไม่ได้ประกอบภาระกิจที่เกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดกับแม่น้ำ จึงอาจไม่มีเวลาและไม่สนใจที่จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แม่น้ำ การเป็นสมาชิกชมรมและปัจจัยจูงใจในการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนทุกด้าน ความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปรึกษาหารือ ในเชิงลบ แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนมาก จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปรึกษาหารือ น้อย

จากผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะเห็นว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ทั้ง 4 ระดับ มีความสำคัญมากต่อการอนุรักษ์แม่น้ำของตน ให้เกิดความสมดุลทางธรรมชาติ อย่างยั่งยืนต่อไป ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่า ควรรณรงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนมากขึ้น โดยเพิ่มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนอย่างถูกต้อง สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนรู้สึกตระหนักในการ มีส่วนความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนในเขตของตน สร้างความร่วมมือกันอย่างจริงจังระหว่างประชาชนกับหน่วยงานของรัฐ สถานประกอบการ และองค์กรเอกชนต่าง ๆ ให้ร่วมกันทำหน้าที่ในการอนุรักษ์แม่น้ำลำคลองอย่างเป็นระบบ ควรดำเนินการจัดตั้งชมรม และแสวงหางบประมาณในการจัดตั้งชมรมเพื่อการอนุรักษ์ แม่น้ำท่าจีนโดยทันที เพื่อให้ชมรมอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนเป็นศูนย์กลางในการรับทราบ เกี่ยวกับปัญหาและพฤติกรรมในการใช้ประโยชน์จากแม่น้ำท่าจีนที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

Thesis Title : The Participation in River Conservation : A Case Study of Thacheen River, Nakornchaisri District, Nakornprathom Province

Researcher : Miss Warat Yarnthadsanakij, 2002 Academic Year

Degree : Master of Arts Social Sciences of Development

Thesis Advisors : 1. Assoc. Prof. Dr. Surasak Larbmala
2. Assoc. Prof. Tawiboon Homyen
3. Assist. Prof. Paiboon Wongthongdee

ABSTRACT

The research on The Participation of in River Conservation : A Case study of Thacheen River, Nakornchaisri District, Nakornprathom Province was aimed to study the level of people participation in Thacheen river conservation, Nakornchaisri District, Nakornprathom Province, to study the factors relating with the participation of people in Thacheen river conservation, Nakornchaisri District, Nakornprathom Province, and to study the problems and the obstacles, as well as the recommendation on the participation of the people in Thacheen river conservation, Nakornchaisri District, Nakornprathom Province. The population were the 11,430 households living on the bank of Thacheen river. The sample size was 114 people or 1.26% of the population. The data were collected through the use of questionnaires and analysed by the use of statistics, percentage , average , standard deviation, and correlation coefficient.

Research results indicated that level of knowledge and understanding about river conservation of the samples was low in terms of disposal of self-digestable garbage was beneficial and did not pollute the river at the figure of 49.12 %. Only the people living on Thacheen river bank should participate in the river conservation project at the figure of 48.25%. The results revealed high level of knowledge and understanding of the samples in river in terms of the promotion for the improvement and the conservation of Thacheen river was possible (91.23 %); The water pollution directly effected the living of the people at the figure of 87.72 %. The highest persuasive factor viewed by the samples was that clear and clean river improved the health and the sanitation of the people living on the river bank at the average figure of 4.44 Thacheen river was one of the country's major and important rivers which should be well preserved at the average figure of 4.39

The level of the participation in Thacheen river conservation was at medium level high of at the average figure of 3.09, with the highest level of participation in benefit sharing at the average 3.29, followed by participation in operation at the average figure of 3.22, the participation in evaluation at the average figure of 3.01), and the participation in consulting and decision making the average figure of 2.86. Most of the sample would like to see the Thacheen river to be full of aquariums, to be a travel point, and to be a source of community economic development. Furthermore, the sample revealed that people did not understand the importance of the participat on in the river conservation, for example that some factories did not participate in the following regulations. The recommendation were that the people living on the river banks should participation in preventing and solving the problems of the river and that promotion should be make improve knowledge and understanding on the river conservation.

The result of hypothesis testing indicated that the gender of the samples had no relationship with the participation in Thacheen river conservation, the age of the samples had positive relationship with participation in Thacheen river conservation in the area of consultation and decision making and operation. The negative relationship between the education level and the participation in Thacheen river conservation meanted the high-educated samples had the low participation in Thacheen river conservation. The possible rationale was that thehigh-educated samples had lots of works and responsibilities which were not related to the river so they had no time and interest to participate in Thacheen river conservation. Being the club member and having other persuasive factors in participating in Thacheen river conservation had a relationship with the participation in Thacheen river conservation in all aspects. The knowledge and theunderstanding of Thacheen river conservation had negative relationship with participation in consulting and decision making which meanted the samples that had high knowledge and understanding of Thacheen river conservation and low level of participation in consulting and decision making

The research results, showed that all the 4 levels of participation were very important to the river conservation in order to create the balance of the nature ongoingly. The researcher suggested that the promotion for more participation of Thacheen river conservation by increasing right knowledge and understanding regarding Thacheen river conservation, developing willingness of people to realize that they were a part of success and failure of Thacheen river conservation, developing coordination between people and

government agencies, business and private sectors to be responsible for a systematic river and canal conservation, donating fund for a club establishment on purpose of Thacheen river conservation. The club would be the center of gathering information on the problems and the unsuitable exploitation of Thacheen river.